

Länsstyrelsernas rapportering om dammsäkerhetstillsyn 2021/2022

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät är ett statligt affärsverk med uppgift att förvalta Sveriges transmissionsnät för el, som omfattar ledningar för 400 kV och 220 kV med stationer och utlandsförbindelser. Vi har också systemansvaret för el. Vi utvecklar transmissionsnätet och elmarknaden för att möta samhällets behov av en säker, hållbar och ekonomisk elförsörjning. Därmed har Svenska kraftnät också en viktig roll i klimatpolitiken.

Version 1

Org. Nr 202 100-4284

Svenska kraftnät
Box 1200
172 24 Sundbyberg
Sturegatan 1

Tel: 010-475 80 00
Fax: 010-475 89 50
www.svk.se

Innehåll

1	Inledning och syfte	4
1.1	Regeringsuppdrag om effektivare dammsäkerhetstillsyn.....	4
1.2	Nationella tillsysteman	5
2	Former för rapportering.....	6
3	Sammanställning av svar	7
3.1	Resurser och nedlagd tid	7
3.2	Genomförd tillsyn 2021	11
3.3	Länsstyrelsernas bedömning av utveckling och behov	12
3.4	Planerad tillsyn 2022	14
4	Sammanfattande tankar kring länsstyrelsens rapportering.....	15
4.1	Tillfredsställande basnivå.....	15
4.2	Tillräckliga personella resurser	16
4.3	Dammanläggningar med nationell betydelse för elförsörjningen	17

1 Inledning och syfte

Svenska kraftnät begär sedan 2019 årligen in uppgifter från länsstyrelserna om den dammsäkerhetstillsyn de har bedrivit enligt miljöbalken. Svenska kraftnäts dammsäkerhetshandläggare har i denna rapport sammanställt länsstyrelsernas uppgifter om utförd och planerad tillsyn för åren 2021 och 2022. Rapporten har beslutats av Ann-Sofie Fahlgren, enhetschef vid enheten Tillsyn.

Syftet med denna rapportering är dels att stödja länsstyrelsernas uppföljning av dammägarnas¹ årliga dammsäkerhetsrapporteringar och planeringen av efterföljande tillsyn, dels att möjliggöra Svenska kraftnäts uppföljning av den utförda tillsynen och identifiera utvecklingsbehov². Rapporten utgör underlag för Svenska kraftnäts:

- > rapportering till regeringen av dammsäkerhetsutvecklingen i landet
- > tillsynsvägledning
- > handläggartreffar om dammsäkerhet
- > regeringsuppdrag om effektivare dammsäkerhetstillsyn, se kapitel 1.1
- > fokusområde *Dammar i dammsäkerhetsklass med otillfredsställande dammsäkerhet*, se kapitel 1.2.

1.1 Regeringsuppdrag om effektivare dammsäkerhetstillsyn

Regeringen har gett Svenska kraftnät i uppdrag att för dammsäkerhet utreda behovet av dammsäkerhetskompetens, möjligheter att överlåta tillsyn mellan länsstyrelser och arbetssätt för samordning. Uppdraget ska utföras i samverkan med länsstyrelserna och redovisas senast den 30 juni 2023.

Inom regeringsuppdraget har en inventering av länsstyrelsens bedömning av kompetens- och samordningsbehov för effektivare dammsäkerhetstillsyn genomförts. Inventeringen innehåller frågor på liknande ämnen som i denna rapportering, men med en större detaljrikedom för de frågeställningar som ingår i uppdraget.

---

¹ I rapporten används genomgående begreppet dammägare som ett samlingsbegrepp för den som är verksamhetsutövare respektive har underhållsskyldighet för en damm.

² Plan för tillsynsvägledning dammsäkerhet 2022-2024 Affärsverket svenska kraftnäts tillsynsvägledning om dammsäkerhet enligt 11 kap. miljöbalken i enlighet med miljötillsynsförordningen (2011:13), Svenska kraftnät, dnr 2022/356

1.2 Nationella tillsynsteman

Som komplement till denna åiterrapportering om dammsäkerhetstillsynen har Svenska kraftnät initierat årliga nationella tillsynsteman med åiterrapportering från länsstyrelserna. Nationella teman för dammsäkerhetstillsynen utgör ett led i Svenska kraftnäts tillsynsvägledning och stöd i dammsäkerhetsfrågor.

Tillsynstemat 2021 inriktade länsstyrelsernas dammsäkerhetstillsyn mot dammägares dammsäkerhetsrapportering med fokus på avvikelser och åtgärdsbehov. Syftet med temat var att upprätta en samlad nulägesbild avseende kvarstående allvarliga avvikelser och åtgärdsbehov vid dammar i dammsäkerhetsklass och bidra till att de åtgärdas. Dessutom kartlades användningen och ändamålsenligheten av de mallar för ägarnas dammsäkerhetsrapportering som Svenska kraftnät införde inför 2021. Resultaten från tillsynstemat redovisas i ett separat PM³.

Under 2022 inriktar Svenska kraftnät länsstyrelsernas dammsäkerhetstillsyn på att starta upp arbetet inom fokusområdet *Dammar i dammsäkerhetsklass med otillfredsställande dammsäkerhet* i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022-2024. Beskrivning av fokusområdet finns på Naturvårdsverkets webbplats.⁴

Under 2022 medför fokusområdet att länsstyrelserna identifierar dammanläggningar där det finns behov av särskilda tillsynsmöten med verksamhetsutövare. Underlag för identifieringen är dammägarnas dammsäkerhetsrapportering 2022, rapporteringar av helhetsbedömningar, tidigare års dammsäkerhetsrapporteringar och tillsynstemat 2021. Under 2022 planlägger länsstyrelserna även tillsynsmöten med berörda dammägare. Tillsynsmöten med ägare till dammanläggningar med okänd eller otillfredsställande säkerhetsstatus prioriteras.

---

³ Avvikelser och åtgärdsbehov Tillsynstema dammsäkerhet 2021, Svenska kraftnät, dnr 2020/4177

⁴ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/nationell-strategi-for-miljobalkstillsynen/fokusomrade-vattenverksamhet/>

2 Former för rapportering

Svenska kraftnät begärde i december 2021 att länsstyrelserna rapporterar om dammsäkerhetstillsynen i länet till verket. Begäran innehåller en mall för länsstyrelsernas åiterrapportering med frågor på följande områden:

- > Allmänna uppgifter
- > Genomförd tillsyn 2021
  - Resurser och nedlagd tid
  - Genomförd tillsyn
  - Länsstyrelsens bedömning av utveckling och behov
- > Planerad tillsyn 2022
- > Övrigt

Begäran med frågor utgör Bilaga 1 till denna rapport. Förändringar jämfört med föregående år är att även att Svenska kraftnät efterfrågar uppgift om dammsäkerhetsarbete utöver det som är händelsestyrd eller planerad tillsyn. Dessutom har verket inkluderat en fråga om planering och behov av stöd för genomförande av årets tillsystema.

3 Sammanställning av svar

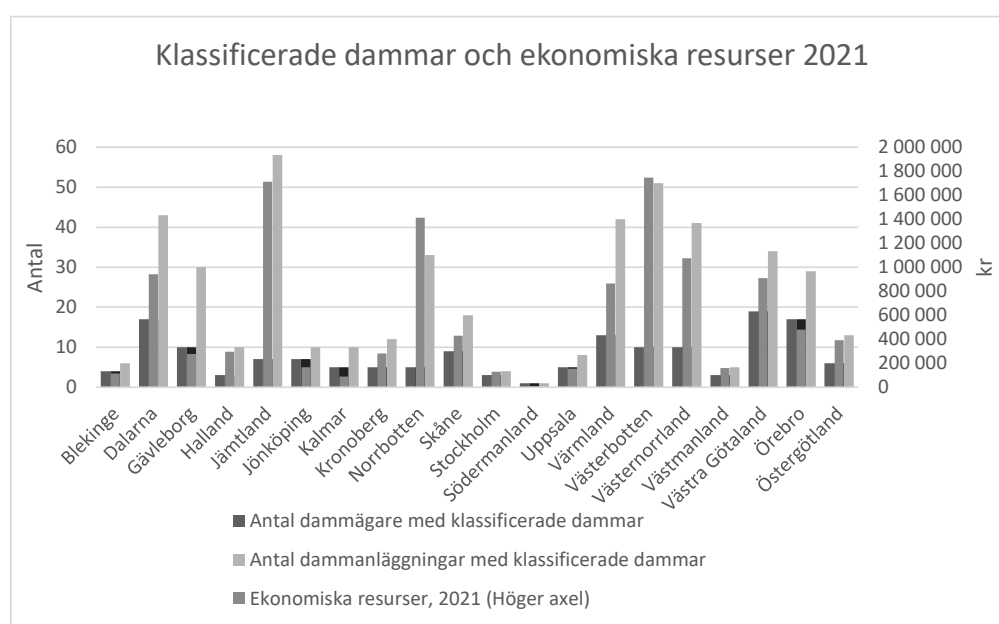
Rapportering har inkommit från samtliga 20 länsstyrelser i län med dammar i dammsäkerhetsklass A, B eller C. Länsstyrelsen i Gotlands län är undantagen från rapporteringen eftersom länet inte har några dammar i dammsäkerhetsklass. I detta avsnitt ges en sammanställning av länsstyrelsernas svar.

3.1 Resurser och nedlagd tid

Antalet dammar och dammägare varierar stort mellan länen. Exempelvis finns

- > flera av Sveriges högst klassade dammar i Norrbottens län och ägs av få men stora dammägare, medan det i Västra Götalands län finns ett liknande antal dammanläggningar som ägs av fyra gånger så många dammägare
- > det största antalet klassificerade dammar i Jämtlands län, cirka 60 stycken, medan det i Södermanland endast finns en (1) klassificerad damm.

I Figur 1 presenteras antalet dammägare och antalet dammanläggningar med klassificerade dammar länsvis, tillsammans med länsstyrelsernas ekonomiska resurser för dammsäkerhetstillsynen 2022. Länsstyrelsernas tillsynsarbete finansieras via avgifter från dammägare med klassificerade dammar.

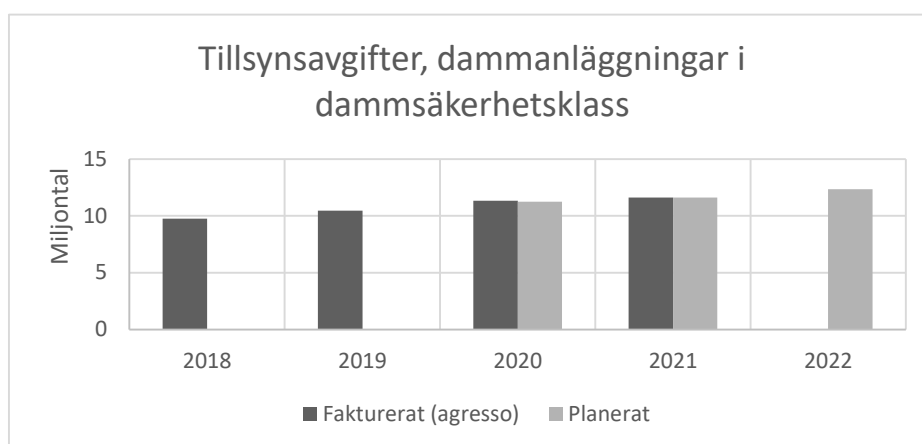

Figur 1. Antal dammägare och dammanläggningar med klassificerade dammar per län.

Ekonomiska resurser, tillsynsavgifter

Ägare av dammar i dammsäkerhetsklass A, B eller C betalar årligen avgifter till länsstyrelsen för tillsynen av dammsäkerhet⁵. Avgiftsintäkterna utgör länsstyrelsernas ekonomiska resurser för tillsynen⁶. Avgiftsintäkterna korrelerar väl med antalet dammar i länet, se Figur 1. Högst avgiftsintäkter erhöles av länsstyrelserna i Norrbottens län, Västerbottens län och Jämtlands län. Lägst avgiftsintäkter erhöles av Södermanlands län.

Figur 2 visar fakturerade avgifter för dammar i dammsäkerhetsklass för alla län under perioden 2018-2021 samt planerat för 2022. Sammantaget har länsstyrelserna under 2021 erhållit 11,6 miljoner kronor i avgifter för dammsäkerhet, det är en ökning med 0,3 miljoner jämfört med 2020. De samlade inkomsterna från avgifterna stämmer väl överens med det förväntade.

Figur 2. Tillsynsavgifter för dammsäkerhetstillsyn under 2018-2022

Avgifterna förväntas fortsätta öka ytterligare något under 2022. Denna ökning följer den trend där de totala tillsynsavgifterna ökar cirka 5 procent per år sedan 2018, vilket var det första året för Svenska kraftnäts årliga uppgiftsinhämtning om dammsäkerhetstillsyn. Denna ökning förväntas avstanna, då arbetet med dammsäkerhetsklassificering nu till stor del är slutförd.

Majoriteten av länsstyrelserna uppger att de ekonomiska resurserna är tillräckliga. Här särskiljer sig dock två län, Kalmar och Södermanland, där de

⁵ Förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken 3 kap 11 b §

⁶ Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion 31 § pkt 3

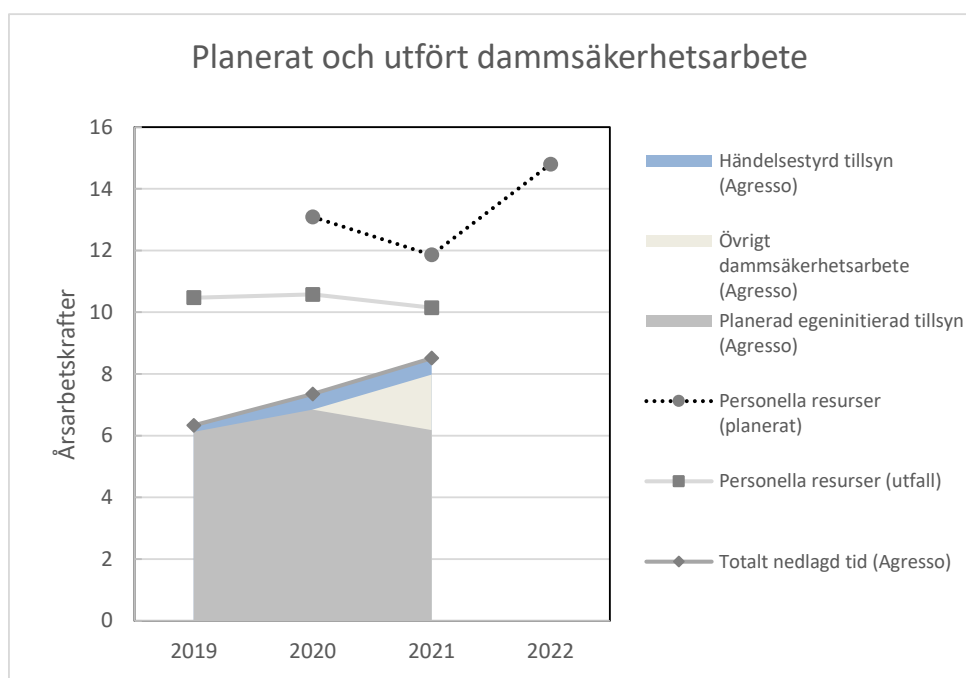

ekonomiska resurserna anses vara för små eller otillräckliga. I dessa län finns enbart ett fåtal dammar i dammsäkerhetsklass och därmed mycket små ekonomiska resurser, jämför Figur 1.

Personella resurser

Länsstyrelserna har för året 2021 redogjort för hur många årsarbetskrafter som planerats och använts för dammsäkerhetsarbete, hur många personer som arbetat med dammsäkerhet samt hur många timmar som redovisats.

Dessa uppgifter presenteras aggregerat för alla län i Figur 3 med de redovisade timmarna omräknade till årsarbetstider genom att dividera antalet fakturerade timmar med 1880. Från figuren framgår att den totala mängden dammsäkerhetsarbete ökat kraftigt de senaste åren. Från strax över sex årsarbetstider 2019 till nio 2021. Trots att handläggare i ett flertal län var inblandade i stabsarbetet för covid-19 pandemin, har tillsynen fortsatt öka jämfört med det 2019.

Figur 3. Planerat och rapporterat utfall. Personella resurser är länsstyrelsernas bedömning av tillgängliga resurser medan de tre posterna från Agresso är redovisad tid omräknad till årsarbetstid (1880 h/årsarbetstid).

Handläggarna inom de flesta länen endast arbetar en liten del av sin tid med dammsäkerhetstillsyn. Endast ett fåtal handläggare i landet arbetar heltid med dammsäkerhet. Detta avspeglas tydligt genom att 44 personer uppges ha deltagit i arbetet med dammsäkerhetstillsyn under 2021. Dessa personer arbetade tillsammans cirka 16 000 timmar med dammsäkerhet, vilket motsvarar cirka nio årsarbetstider eller i snitt en dag per vecka per handläggare.

Hälften av länsstyrelserna anger att de har tillräckliga personella resurser. Detta framgår när personella resurserna som redovisats ha arbetat med dammsäkerhet jämförs med motsvarande uppgifter om planerade personella resurser i rapporteringen för föregående år. Under 2020 och 2021 uppgick de personella resurserna för faktiskt genomfört dammsäkerhetsarbete till cirka 80-85 procent av det som planerats året innan.

Inför 2022 har länsstyrelserna sammantaget rapporterat att knappt 15 årsarbetskrafter avses läggas på dammsäkerhetsarbete. Det skulle innebära en ökning med 70 procent jämfört med nedlagd tid 2021. Med hänsyn till den generella trenden att länsstyrelserna rapporterar mer tid för dammsäkerhetsarbete inför ett år än vad som sedan faktiskt genomförs, bedöms att även prognosen för 2022 troligen kommer att justeras nedåt under året.

Fördelning av utfört dammsäkerhetsarbete

Den nedlagda tiden på dammsäkerhetsarbete som redovisats delas upp på kategorierna planerad egeninitierad tillsyn, händelsestyrd tillsyn och övrigt dammsäkerhetsarbete. I kategorin övrigt dammsäkerhetsarbete ingår saker som övergripande planering och uppföljning, tillsynsystema, kompetensutveckling. De flesta länsstyrelser har inte särredovisat det övriga dammsäkerhetsarbetet utan det ingår då i den egeninitierade tillsynen. I Figur 3 är den totala redovisade tiden uppdelad i dessa tre kategorier av utfört dammsäkerhetsarbete. Svenska kraftnät konstaterar att det är en ökning av den händelsestyrda tillsynen och övrigt dammsäkerhetsarbete som skapat ökningen av nedlagd tid. Tiden för egeninitierad tillsyn har under perioden varit någorlunda konstant runt sex årsarbetstider medan övriga poster ökat. Införandet av kategorin övrigt dammsäkerhetsarbete bedöms ha bidragit till förändringen mellan egeninitierad tillsyn och övrigt dammsäkerhetsarbete.

I Figur 3 går det också att utläsa att tiden för dammsäkerhetsarbete som redovisats kommer allt närmre sig de personella resurserna som länsstyrelserna planerar att lägga på tillsynsarbete.

3.2 Genomförd tillsyn 2021

I sina svar till Svenska kraftnät redogör länsstyrelserna för hur ägarnas årliga dammsäkerhetsrapporter granskats och vilken återkoppling som länsstyrelserna har gett till ägarna med anledning av dammsäkerhetsrapporterna. Likt 2020 har Covid-19 pandemin under 2021 påverkat länsstyrelsernas tillsynsarbete och lett till omprioriteringar. Av rapporteringen framgår att vissa läns dammsäkerhetshandläggare har deltagit i länsstyrelsernas stabsfunktioner med uppgift att hantera pandemin. Vidare har rese- och mötesrestriktioner lett till att digitala lösningar ersatt fysiska möten och att färre platsbesök har genomförts.

Egeninitierad tillsyn

Ägarnas dammsäkerhetsrapporterna granskas av länsstyrelserna utifrån regelverket med stöd av Svenska kraftnäts vägledningar. Ägarna får skriftlig återkoppling när dammsäkerhetsrapporten saknar behov av komplettering. När det finns behov av kompletteringar lämnar länsstyrelserna i vissa fall skriftlig återkoppling till ägarna, men många gånger görs återkopplingen via telefon eller under tillsynsmöten. Enstaka länsstyrelser beskriver hur dammsäkerhetsrapporteringen ligger till grund för deras tillsynsplanering och uppföljning av dammsäkerhetshöjande åtgärder.

Dammsäkerhetsförordningens krav på att dammägaren minst vart tionde år ska genomföra en helhetsbedömning för respektive damm i dammsäkerhetsklass innebär att länsstyrelserna under en tioårsperiod av dammägarna ska delges cirka 450 helhetsbedömningar. Det innebär att om en jämn fördelning av redovisningar av helhetsbedömningar skulle tillämpas skulle cirka 50 helhetsbedömningar per år redovisas. Under 2021 har dammägare lämnat in totalt fem helhetsbedömningar till länsstyrelserna, varav en har dragits tillbaka och en är delvis genomförd. Eftersom så få har redovisats hittills behöver antalet redovisningar av helhetsbedömningar öka stort inom de närmsta åren.

För den uppföljande tillsynen på verksamhets- och anläggningsnivå rapporterar länsstyrelserna 2021 som ett *rutinår* utan särskilda händelser. Tillsynen har bedrivits genom att begära in uppgifter, granskning av dokument och tillsynsbesök. Trots att 2021 präglades av en pandemi är det endast två av länsstyrelserna som inte rapporterar om några genomförda fysiska träffar med dammägare. Åtta av länsstyrelserna har deltagit vid fördjupade inspektioner. Därut har enstaka länsstyrelser redovisat deltagande i aktiviteter så som funktionsprover, driftsättningar och redovisningar av fördjupade dammsäkerhetsutredningar. Flera länsstyrelser har ersatt vissa platsbesök med digitala tillsynsmöten, vilket upplevs ha fungerat väl. Restriktionerna under pandemin har således öppnat upp för kompletterande arbetssätt.

Händelsestyrd tillsyn

Drygt hälften av länsstyrelserna anger att uppföljning av inrapporterade avvikelser och incidenter och annan händelsestyrd tillsyn har ägt rum under året. Här följer några exempel på händelser som föranlett händelsestyrd tillsyn:

- > damm, för vilken konsekvensutredning saknas, havererade i samband med kraftiga regn
- > ombyggnationer och dammsäkerhetshöjande åtgärder
- > orosanmälningar och klagomål
- > läckage i damm med föroreningsproblematik
- > höga flöden
- > otillåten grävning i dammtå.

Bland de speciella tillsynsinsatser som länsstyrelserna genomfört under året kan följande nämnas:

- > länsstyrelsegemensam tillsyn gentemot ägare till dammar i flera län
- > tillsyn och platsbesök med fokus på beredskap tillsammans med räddningstjänsten (vid anläggningar som även är beslutade LSO 2:4)
- > utredning om vem som är ägare till vissa specifika dammar
- > stöd till mindre dammägare och ägare till dammar som nyligen fått beslut om dammsäkerhetsklass.
- > uppstart av nätverk för länsstyrelser i län i vilka det finns kanaler
- > tillsynsmöten med deltagande av flera dammägare samtidigt då dessa har dammanläggningar i en och samma älv
- > gemensam tillsyn av miljöfarlig verksamhet och dammsäkerhet/vattenverksamheter vid en gruvanläggning.

3.3 Länsstyrelsernas bedömning av utveckling och behov

Dammsäkerheten bedöms i allmänhet som god eller tillfredställande. Införandet av regelverket för dammsäkerhet och arbetet med dammsäkerhetsklassificering bedöms ha bidragit avsevärt för dammsäkerhetsutvecklingen i länen. Här lyfts särskilt några av de iakttagelser som länsstyrelserna framfört:

- > Allt fler ägare lägger ett större fokus på dammsäkerheten vid sina dammar, vilket är positivt för dammsäkerhetsutvecklingen. Även mindre dammägare arbetar mer strukturerat med dammsäkerhetsfrågor och upprättar säkerhetsledningssystem.

- > I vissa län med ovana ägare beskrivs dammsäkerhetsarbetet som trevande. Såväl uppbyggande av dammsäkerhetsorganisationer, avyttrandet av dammanläggningar liksom dammsäkerhetshöjande åtgärder bedöms ta tid.
- > I vissa län finns ett flertal mindre ägare som äger dammanläggningar med dammar som klassificeras i klass B. Dessa ägare bedöms behöva extra stöd från länsstyrelserna.

Dammsäkerhetstillsynen utvecklas kontinuerligt. Den förbättras i takt med ökande resurser och erfarenhet hos handläggarna. Flera länsstyrelser rapporterar om att de nu har en tillfredställande organisation för dammsäkerhetsarbetet. Det rapporteras om en tydlig plan för fortsatt arbete. Två länsstyrelser rapporterar om otillräckliga resurser och att dammsäkerhetsarbetet endast kan förbättras på lång sikt om de finansiella förutsättningarna förbättras.

Följande utvecklingsbehov och utmaningar har rapporterats:

- > Brist på personal på länsstyrelsen som kan hantera dammsäkerhetsrelaterade ärenden/arbetsuppgifter om ordinarie personal är frånvarande eller byter jobb.
- > Svårigheter i hur tillsyn ska bedrivas i väntan på omprövningen av miljövillkoren i vattenkraftens tillstånd (s.k. NAP, dvs. nationell plan för omprövning av vattenkraft). Många verksamhetsutövare vill inte investera i anläggningarna innan omprövningen av villkoren har gjorts.
- > Önskan från en länsstyrelse om att rapportering av egenkontrollen ska utökas och mer efterlikna den rapportering som sker för miljöfarliga verksamheter.
- > Önskan om ett handläggarssystem för dammsäkerhetsärenden för att enklare kunna hantera sekretess.
- > Behov av förbättrad samverkan mellan de handläggare inom länsstyrelserna som arbetar med dammsäkerhetstillsyn och de som arbetar med krisberedskap.
- > Vägledning och förtydligande avseende de olika tillsynsrollerna som länsstyrelserna och räddningstjänsten har, t.ex. vid den problematik som kan uppstå vid situationer med mycket höga respektive mycket låga flöden.

Samtliga länsstyrelser rapporterar om ett ökat behov av samverkan med andra län. Detta behov graderas från något som anses vara nödvändigt för att kunna genomföra dammsäkerhetstillsynen upp till något som skulle utveckla arbetet från en redan bra nivå. Vidare önskar länsstyrelserna fortsatta handläggartreffen och andra kompetenshöjande aktiviteter som främjar samarbetet.

Länsstyrelserna rapporterar att Svenska kraftnät ger kontinuerligt bra stöd inom sin tillsynsvägledning, men att ytterligare stöd behövs för hur tillsynen ska bedrivas och i fråga om vilka krav som kan ställas. Länsstyrelserna önskar särskilt vägledning om lämpliga minimikrav att ställa på mindre dammägare när det gäller bland annat anläggningsdokumentation och tekniska analyser.

3.4 Planerad tillsyn 2022

Som framgår av kapitel 3.1 kommer länsstyrelsernas ekonomiska resurser för dammsäkerhetstillsyn öka något under 2022 samtidigt som länsstyrelserna planerar för en kraftig ökning av personella resurser. Den tillsyn som länsstyrelserna planerar under 2022 utgår i hög grad från vad som framgår av ägarnas årsrapportering och länsstyrelsernas egen kännedom om anläggningar med brister. Flera länsstyrelser planerar att under 2022 återgå till normalt antal anläggningsbesök.

Bland de speciella tillsynsinsatser som länsstyrelserna planerar under året kan följande nämnas:

- > länsstyrelsegemensam tillsyn av ytterligare dammägare med dammar i flera län
- > informationsinsatser mot verksamhetsutövare som nyligen fått beslut om dammsäkerhetsklass på sina dammanläggningar
- > uppföljning av beredskapsplaner
- > arbete med den så kallade *Fas 4*, dvs. inventering av ännu ej konsekvensutredda dammar som uppfyller ett av de två villkoren i dammsäkerhetsförordningen för att omfattas av krav på konsekvensutredning.

Länsstyrelserna har även rapporterat om sin planering och sina behov av stöd för genomförandet av fokusområdet, se punkt 1.2. Under 2022 kommer länsstyrelserna identifiera dammanläggningar med särskilda tillsynsbehov och planera tillsynen för dessa. Identifieringen avser att utgå från dammägarnas årsrapporter och resultaten från tillsynsystema 2021. Särskilt stöd från Svenska kraftnät har efterfrågats av enskilda länsstyrelser i form av:

- > planering och allmänt stöd
- > bedömning/kategorisering av allvarlighetsgrad för avvikelser och dammsäkerhetsstatus
- > bedömning av avbördningsförmåga
- > extra finansiering.

4 Sammanfattande tankar kring länsstyrelsens rapportering

I Svenska kraftnäts rapportering till regeringen om dammsäkerhetsutvecklingen 2021⁷ pekades tre angelägna utvecklingsområden ut:

- 1 Tillfredsställande basnivå för dammsäkerheten och beredskapen för dammhaveri och höga flöden.
- 2 Tillräckliga personella resurser med erforderlig kompetens för dammsäkerhet, egenkontroll och tillsyn.
- 3 Samverkan, helhetssyn och robusthet för dammanläggningar med nationell betydelse för elförsörjningen.

Nedan följer sammanfattande tankar kring länsstyrelsens dammsäkerhetsarbete per utvecklingsområde. Utvecklingsområde (1) och (2) behandlas inom regeringsuppdraget om effektivare dammsäkerhetstillsyn där det ingår att utreda länsstyrelsernas behov av samordning samt behov av personal med dammsäkerhetskompetens. Därför ges endast övergripande rekommendationer till länsstyrelserna på dessa områden i avvaktan på resultaten från uppdraget.

4.1 Tillfredsställande basnivå

Förutsättningarna för dammsäkerhetsarbete varierar mellan olika dammägare och mellan olika länsstyrelser. Exempelvis innebär den geografiska spridningen av de dammar som tillhör en dammsäkerhetsklass att de ekonomiska resurserna för dammsäkerhetstillsyn skiljer sig stort mellan olika länsstyrelser. Det finns även ett växande antal ägare som äger endast enstaka klassificerade dammar och vars förutsättningar är drastiskt annorlunda jämfört med det tiotalet ägare som äger många klassificerade dammar. Trots dessa skillnader är målet att etablera och upprätthålla en över landet likvärdig tillfredsställande basnivå för dammsäkerhet och beredskap för dammhaveri och höga flöden.

Svenska kraftnät sammanfattar sina rekommendationer till länsstyrelserna med avseende på basnivå för dammsäkerhetstillsynen i följande punkter.

---

⁷ Dammsäkerhetsutvecklingen i Sverige 2021 Rapportering enligt 5 § pkt 3 förordningen (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät
https://www.svk.se/siteassets/3.sakerhet-och-hallbarhet/dammsakerhet/rapporter-och-yttranden/dammsakerhetsutvecklingen-2021_220216.pdf

- > Använd Svenska kraftnäts tillsynsvägledning och upprättade vägledningar och stöd för vidareutveckling av dammsäkerhetstillsynen.
- > Medverka vid utbildningar och handläggarträffar.
- > Skapa, dra nytta av och fortsätt utveckla nätverk för samverkan mellan länsstyrelser med gemensamma eller liknande tillsynsobjekt (gruvdammar, gränsdammar, kanaler och slussar, invallningar, etc.).
- > Skapa och upprätthåll goda kontakter med dammägare och andra aktörer genom dammsäkerhetshandläggares deltagande vid älvgruppsmöten och andra gemensamma forum.

4.2 Tillräckliga personella resurser

Från att dammsäkerhetskompetens tidigare främst har efterfrågats av dammägare och tjänsteleverantörer inom området, finns nu ökad efterfrågan på kompetens från andra aktörer inklusive myndigheter. Det innebär på kort sikt att ett större antal aktörer behöver dela på en oförändrad bas av personella resurser med erfarenhet av dammsäkerhetsarbete. Därför bedömer Svenska kraftnät att utmaningarna med att säkra dessa personella resurser inom dammsäkerhet kommer öka. Basen med personella resurser behöver öka för att tillgodose behoven.

Länsstyrelsernas behov av personal med dammsäkerhetskompetens skiljer sig åt bl.a. annat till följd av faktorer såsom antal klassificerade dammar i länet, dessa dammars dammsäkerhetsklasser, antal dammägare och om dessa äger många eller få dammar. För länsstyrelser med få dammar och således en låg avgiftsintäkt kan det vara svårt eller närmast omöjligt att upprätthålla erforderliga personella resurser med dammsäkerhetskompetens.

Svenska kraftnät sammanfattar sina rekommendationer till länsstyrelserna med avseende tillräckliga personella resurser i följande punkter.

- > Säkerställ tillräckliga personella resurser för dammsäkerhetstillsynen baserat på upprättade tillsynsplaner.
- > Eftersträva redundans av de personella resurserna för att minska risken för sårbarheter och kompetensförlust vid personalförändringar och omprioriteringar.
- > Satsa på kompetensutveckling inom dammsäkerhetsområdet genom deltagande vid kompetenshöjande aktiviteter såsom SwedCOLDs temadagar, dammsäkerhetsutbildningar och webinarier, deltagande som observatör vid ägares egenkontrollaktiviteter, etc.

4.3 Dammanläggningar med nationell betydelse för elförsörjningen

Dammar med nationell betydelse för elförsörjningen utgör en grundförutsättning för den svenska vattenkraften, och bidrar till elsystemets driftsäkerhet genom dess mycket stora betydelse som förnybar balanseringsresurs.

För länsstyrelser i län där sådana dammar är belägna samt län med dammar i dammsäkerhetsklass A rekommenderar Svenska kraftnät länsstyrelserna att samordna dammsäkerhetstillsynen med utövningen av tillsyn enligt andra närliggande relevanta regelverk. Berörda länsstyrelser kan ha stora fördelar av att ha en intern dialog mellan dammsäkerhetsfunktionen och krisberedskapsfunktionen på länsstyrelsen och samverka med tillsynsmyndigheter enligt andra regelverk. Det finns även andra tillsynsmyndigheter som det kan vara värdefullt att samverka med. Exempelvis Svenska kraftnät när det gäller elberedskap och säkerhetsskydd och räddningstjänsten vad gäller skyldigheter enligt lagen om skydd mot olyckor.

Svenska kraftnät är ett statligt affärsverk med uppgift att förvalta Sveriges transmissionsnät för el, som omfattar ledningar för 400 kV och 220 kV med stationer och utlandsförbindelser. Vi har också systemansvaret för el. Vi utvecklar transmissionsnätet och elmarknaden för att möta samhällets behov av en säker, hållbar och ekonomisk elförsörjning. Därmed har Svenska kraftnät också en viktig roll i klimatpolitiken.

SVENSKA KRAFTNÄT
Box 1200
172 24 Sundbyberg
Sturegatan 1

Tel: 010-475 80 00
Fax: 010-475 89 50
www.svk.se

Bilaga 1

Anna Engström Meyer
Tillsyn

Länsstyrelserna

2021-11-29

2021/5048

BEGÄRAN

Årlig rapportering om dammsäkerhetstillsyn 2022

Svenska kraftnät begär att ni senast den 1 mars 2022 lämnar uppgifter enligt anvisning nedan.

Vem ska rapportera?

Svenska kraftnät begär årligen in tillsynsrapportering från samtliga länsstyrelser i län som inom sitt geografiska område har dammanläggningar med dammar i dammsäkerhetsklass A, B eller C. Länsstyrelsernas rapportering läggs till grund för Svenska kraftnäts årliga rapportering till regeringen om utvecklingen av dammsäkerheten och utgör underlag för inriktningarna för Svenska kraftnäts arbete med tillsynsvägledning.

Enligt miljötillsynsförordning 1 kap. 14 § ska en tillsynsmyndighet på begäran lämna den information som en tillsynsvägledande myndighet behöver för sin tillsynsvägledning.

Vad ska rapporteringen innefatta?

Svenska kraftnäts begäran om uppgifter består av tre delar; allmänna uppgifter, genomförd tillsyn 2021 och planerad tillsyn 2022. Efterfrågade uppgifter beskrivs nedan. Rapporteringen görs lämpligen genom att fylla i bilagt formulär.

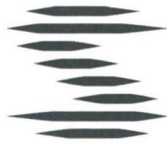
1. Allmänna uppgifter

Uppgifter om kontaktperson samt antal dammanläggningar och dammägare i länet efterfrågas.

2. Genomförd tillsyn 2021

Resurser och nedlagd tid: Uppgifter efterfrågas om personella resurser, intäkter från tillsynsavgifter samt nedlagd tid för planerad/egeninitierad tillsyn, händelsestyrd tillsyn samt övrigt dammsäkerhetsarbete för dammar i dammsäkerhetsklass A, B och C (Uppgifter avseende intäkter från tillsynsavgifter och nedlagd tid för dammsäkerhetsarbetet hämtas i Agresso).

Genomförd tillsyn: Uppgifter efterfrågas avseende den utförda planerade tillsynen genom granskning, handläggning och uppföljande tillsyn av

ägarnas dammsäkerhetsrapportering. Övriga aktiviteter som deltagande i ägarnas egenkontrollaktiviteter och vid redovisning av helhetsbedömningar efterfrågas, liksom övriga speciella tillsynsinsatser och andra aktiviteter inom området som t.ex. kompetensutveckling och utbildning. Vidare efterfrågas uppgifter om speciella händelser med betydelse för dammsäkerheten ägt rum under året och hur har dessa hanterats. Slutligen efterfrågas om tillsynen genomfört i enlighet med tillsynsplaneringen.

Länsstyrelsens bedömning av utveckling och behov: Länsstyrelsen ombeds göra en egen bedömning av hur dammsäkerheten utvecklats i länet. Länsstyrelsen ombeds göra en bedömning av den egna insatsen avseende dammsäkerhetstillsynen under året. Vidare efterfrågas om det finns behov av ytterligare tillsynsvägledning och samverkans-/samordningsinsatser mellan länsstyrelserna och/eller Svenska kraftnät?

3. Planerad tillsyn 2022

Resurser: Uppgifter om såväl ekonomiska som personella resurser efterfrågas.

Nationellt tillsynsystem 2022 - Uppstart av arbete enligt fokusområdet Dammar i dammsäkerhetsklass med otillfredsställande dammsäkerhet i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022-2024: En kortfattad beskrivning efterfrågas om länsstyrelsens övergripande planering avseende identifiering av dammanläggningar med särskilt tillsynsbehov (dammar med okänd säkerhetsstatus, dammar med otillfredsställande säkerhetsstatus, dammar med kvarstående allvarliga avvikelser där åtgärdsplan saknas eller inte följs) och tillsynsmöten med börda dammägare. Beskriv även eventuella behov av stöd för arbetet. Se mer om tillsynsystemat i bilaga 1.

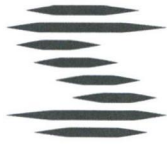
Särskilda tillsynsinsatser: Kortfattad redogörelse om eventuella speciella tillsynsinsatser under 2022.

Tillsynsplan och ev. tillsynsprogram för 2022 bifogas om det är relevant.

När och hur ska rapporteringen lämnas till Svenska kraftnät?

Skicka den ifyllda tabellen till Svenska kraftnät **senast 1 mars 2022**. Ange diarienummer 2021/5048 och skicka tabellen till e-postadressen: dammsakerhet@svk.se.

Svenska kraftnät bedömer att de begärda uppgifterna inte skulle vara känsliga ur informationssynpunkt, men om länsstyrelsen gör en annan bedömning kan rapporten skickas i rekommenderat brev till Svenska kraftnät, Registrator, Box 1200, 172 24 Sundbyberg.

Vid frågor, kontakta Svenska kraftnäts dammsäkerhetshandläggare via
dammsakerhet@svk.se

Vänliga hälsningar

Ann-Sofie Fahlgren
Enhetschef Tillsyn

Bilagor

Bilaga 1: Nationellt tillsynsystema 2022 – Uppstart av fokusområdet

Bilaga 2: Formulär - Länsstyrelsens rapportering om dammsäkerhetstillsyn 2022